



Filologijos
fakultetas

Litewski obraz MATKI w świetle danych ankietowych

Karolina Slotvinska
Kristina Rutkovska

Cel, zadania, material

- W celu określenia cech typowych matki i wykrycia sposobu kształtowania się cech peryferyjnych konceptu posłużono się opinią studentów.
- Podstawę badań stanowiły wypełnione przez nich ankiety o charakterze kognitywnym, w których młodzież wypowiadała się o tym, co dla nich znaczy matka, z czym się ona kojarzy, jakie cechy są dla niej charakterystyczne, jaką rolę powinna ona pełnić w życiu dziecka.
- W pracy zastosowano metodologię kognitywnego ankietowania, opracowaną w Lublinie pod kierunkiem Jerzego Bartmińskiego (2006; 2015).
- Zgodnie z metodologią respondentom zadano tylko jedno otwarte pytanie: „Co według ciebie stanowi o istocie prawdziwego X-a?”

Przykład ankiety

Vilniaus universitetas
Filologijos fakultetas

Studijų kryptis: filologija, anglų-prancūzų k.

Amžius: 21

Lytis: MOTERIS

Ar, jūsų manymu, yra tikra motina?

Tikra mama yra žmogus, kuris /beaplygiškai/ myli savo vaikus, yra pasiruošusi dėl jų padaryti kone bet ką, vaikui augdami jaučia rūpestį, (globą, /šilumą/). Tikra mama ta, į kuriai vaikui visad gali kreiptis patarimų be baimės būti suvaržyti, išpeikti, "nurašyti", liaudiškai tariant. Tikra mama (gerbia vaiko pasirinkimus) ir /leidžia jam ^{svaiki} kurti savo gyvenimą, ~~bet~~ kol ji išvairuoja, o ne primeta savo pageidavimus scenarijus ^{ident} ^{juos} gyvenimui. Tikra mama palaiko ir, kartais vaikams net to neįsivaizduojant, mintimis, patarimais, veiksmais stumteli vaikus link ~~gero~~ gero – tiek jama pačiam, tiek kad jos atžala šleisty gire aplinkiniame pasaulyje.

Tikra mama augina tolerantiškus, naujovius atvirus jaunus žmones, turinčius stiprų moralinių vertybių pagrindą po kojomis.

Trumpai: vaikams domėj gero moko ir atideda iš savęs rizikę, lig turi geriausio.

Mylėkit savo mamas! :))

Analiza danych ankietowych

- Podczas analizy materiału ankietowego wszystkie wyodrębnione frazy są przyporządkowywane do określonych **deskryptorów**, które są postrzegane jako metafrazy, szczegółowe kategorie semantyczne, za pomocą których są opisywane różne cechy obiektu.
- Następnie deskryptory są przypisywane do określonych **aspektów**, co ma na celu ukazanie pewnego poziomu ogólności opisu.

Analiza danych ankietowych

W tego typu badaniach ważna jest częstotliwość wyróżnionych deskryptorów: celem ankietowania jest nie tylko sprawdzenie lub uzupełnienie nowych definicji słownikowych, ale również określenie intensywności danej cechy, ujawnionej przez liczbę respondentów opisujących tę cechę.

Dane pozyskane z odpowiedzi ankietowych są oznaczane przy pomocy symboli:

N – ilość respondentów;

W – ilość wszystkich fraz użytych przez respondentów;

D – ilość deskryptorów;

Ws – wskaźnik stereotypizacji.

Wskaźnik stereotypizacji pokazuje stosunek dwóch najczęściej użytych deskryptorów do podanych rzadziej i jest obliczany według wzoru:

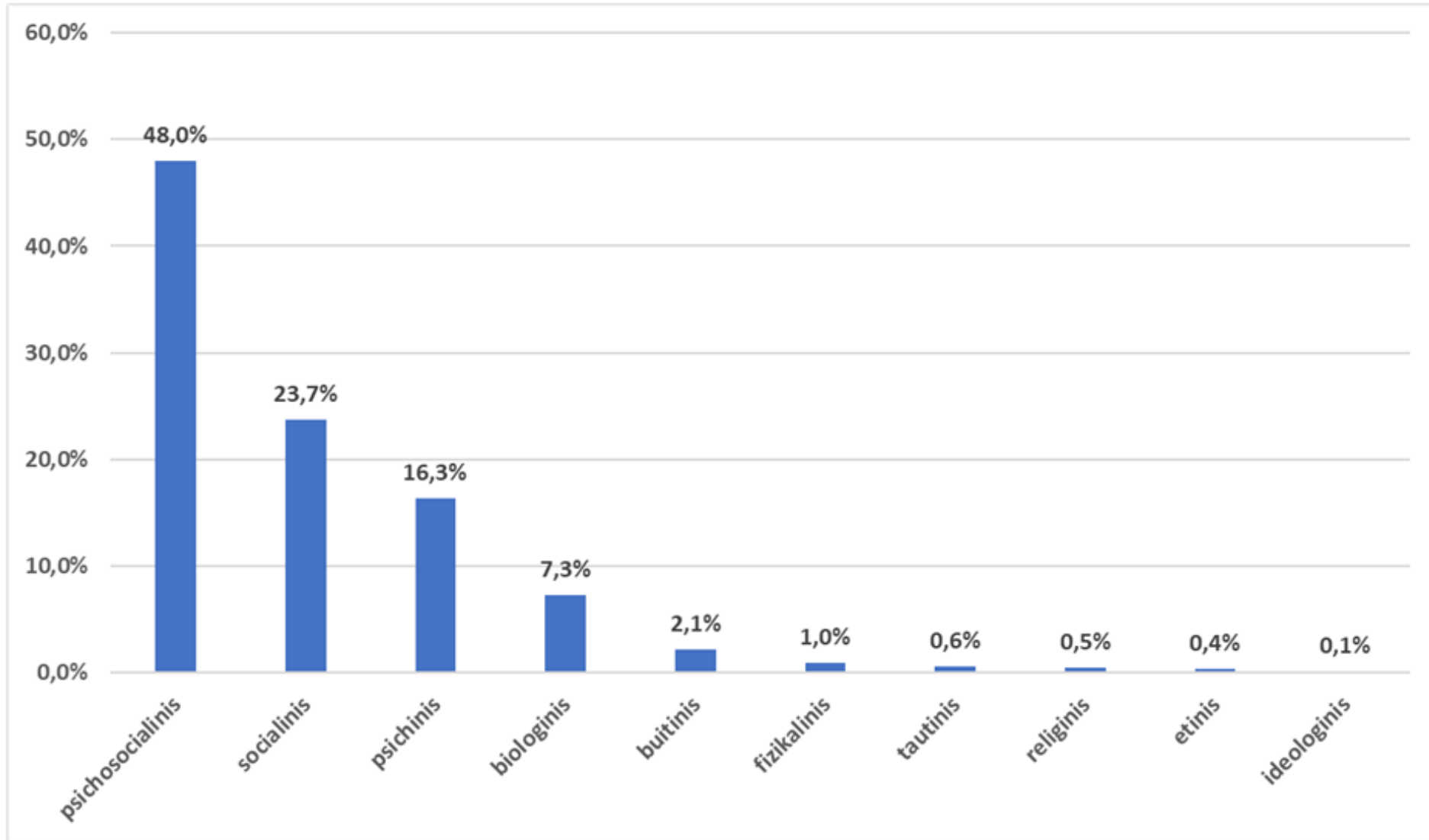
$$W_s = \frac{D_1 + D_2}{W} * 100.$$

Respondenci

- W ankielowaniu udział wzięli studenci VU oraz VGTU
- Wykorzystano w badaniu 100 ankiet: 48 ankiet pochodzących od studentów nauk ścisłych (18 mężczyzn, 30 kobiet) i 52 ankiety od przedstawicieli nauk humanistycznych (20 mężczyzn, 32 kobiety).
- $N=100$, $W=838$, $D=88$, $Ws=17,52$

CECHY MATKI WEDŁUG DANYCH ANKIETOWYCH

Vilniaus universitetas
Filologijos fakultetas



Najbardziej częstotliwe deskryptory

- **Chowa, wychowuje (S); 77 / 9,2%;**
- **Kocha (A); 70 / 8,4%; Troszczy się (A); 65 / 7,8%;**
- **Poświęca się (A); 38 / 4,5%;**
- **Urodziła (G); 28 / 3,3%;**
- **(Samo) urodzenie nie oznacza bycia matką (G); 26 / 3,1%.**

Jeden z najbardziej częstotliwych deskryptorów

Vilniaus universitetas
Filologijos fakultetas

Chowa, wychowuje - Augina, auklėja (S); 77 / 9,2%

augina, auklėja (22); vaikus daug gero moko (4); ugdo (3); geba auklėti (3); suteikia gyvenimiškumo pagrindus (2); esant reikalui ir baudžia (2); suteikia patį pirmąjį požiūrį į pasaulį (2); parodys kelią (2); daro didžiausią reikšmę asmenybės formavimuisi (2); neugdo blogų savybių; (nebijo prisiimti atsakomybės) už auklėjimą; padeda (vaikui) suformuoti pasaulėžiūrą; sukritikuoja nederamą elgesį; (ryšys) iš dalies lemiantis vaiko raidą ateityje; daktaras; patenkina fizinius (poreikius); kultūros, kalbos, mąstymo būdo perleidėja; užaugino padoriu žmogumi; nuolat pabrėždavo, kad tik šeima spręs mano rūpeščius (!) mano naudai ir niekada nelinkės blogo; svarbu įskiepyti savo pasaulėžiūrą ir vertybes savo vaikams; turėtų išauginti geros širdies (...) ir savą vertybių sistemą turintį žmogų; praplėsti vaiko akiratį; ugdo ateities žmogų; nuoširdžiai augina, auklėja; stengiasi jiems (vaikams) įskiepyti teisingus moralinius principus, kad jie taptų dorais žmonėmis; moko savo vaikus augti savarankiškais ir nepriklausomais, mokančius save apginti bei nekenkti kitiems; išmoko svarbiausio dalyko – mylėti save ir savo artimus; jos indėlis į vaiką yra nesulyginamas su niekuo kitu ir neįkainojamas; moko vaiką mylėti visus žmones; moko atleisti; moko kaipgi gyventi tą gyvenimą; užaugina, auklėja padorų pilietį; stengsis išsiaiškinti kodėl taip buvo padaryta; ruošia pasauliui naują žmogų; nepamiršdama auklėti disciplinos; duoda pagrindą mano gyvenimui ir tapatybei; tėvynė, kurioje esi išmokomas kultūros ir tradicijų; turi kitiems neprieinamų galimybių daryti įtaką sūnui/dukrai, kuomet tie bando priimti svarbius ar sunkius sprendimus; auklėtoja; kai reikės pamokys; konstruktyvi kritika; suteikia daugiausia žinių nuo mažų dienų; savo atžalą gali išleisti į platųjį pasaulį tvirtai pastatytą ant kojų

Wnioski

Vilniaus universitetas
Filologijos fakultetas

Jądrowe w rozumieniu pojęcia matki takie cechy, jak: miłość i opiekuńczość, wyodrębniane i omawiane przez wielu badaczy (Bartmiński 1998, Wierzbicka 1999) zostały zachowane, ale wzbogaciły się one o nowe cechy znaczeniowe. Widoczny jest typ zmian zachodzących w rozumieniu wizerunku matki. Kształtuje się peryferia znaczenia, która jest związana w nową rolą kobiety w społeczeństwie.

Procentowo najwięcej jest deskryptorów charakteryzujących matkę ze względu na aspekt psychospołeczny (48%) i społeczny (23,7%), ale najbardziej częstotliwym jest deskryptor „chowa, wychowuje“ (77 wypowiedzi – 9,2%), zaś deskryptor „kocha“, rozbudowany o nowe pojęcia, znajduje się na drugim miejscu pod względem frekwencji (70 / 8,4%). Różnica nie jest aż tak duża, jednak na jej podstawie można zaryzykować wniosek, że w charakterystyce matki narasta pozytywne postrzeganie jej **roli społecznej**.

Prywatna więź między matką i dzieckiem, która przejawia się jako **okazywanie sobie ciepła, miłości**, pozostaje ważną, czysto ludzką relacją, jest wysoko ceniona. Uwaga człowieka nie ogranicza się do społecznej strony życia, dla niego ważne jest też szczęście swoje i najbliższych mu ludzi. Typowe jest przedstawianie matki nie tylko jako tej, która wychowuje i jest opiekunką, ale też matki – **przyjaciółki, doradczyni, partnerki** w różnych sytuacjach życiowych, co wskazuje na zmiany w typowym wizerunku kobiety, której z natury przypisywano szacunek.

Macierzyństwo pozwala kobiecie żyć życiem pełnowartościowym, uczestniczyć w różnych przedsięwzięciach, pełnić ważne funkcje społeczne, poświęcać też sobie wystarczająco dużo czasu. Akcentuje się to, że **samorealizacja kobiety, bycie indywidualnością** jest ważnym czynnikiem w procesie wychowywania dziecka. Tylko szczęśliwa, mająca własne zdanie i odnosząca sukces kobieta może wychować szczęśliwego, wolnego i szanowanego w społeczeństwie młodego człowieka.